

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XIII

Reus Dijous 20 d' Octubre de 1898

Núm. 3.727

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. Ptas. 1
En provincias trimestre. 3'50
Extranger y Ultramar. 7
Anúncis, a preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d' aquest diari y en las principals llibrerias d' aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofré, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publiquin.

Farmacia Serra

12 ANYS

de continuades curacions y d' una acceptació general, son las millors probas para demostrar que

XAROP SERRA

Oberta tota la nit

es lo millor remey para combatre per crò-nica y rebelde que sia tota classe de...

TÓS

La que paga més contribució de la pro-

vincia.

Fábrica de flors artificials

DE

María Perpiñà

REUS.—CARRER MAJOR, NUMERO 22.—REUS.

Com tots los anys en aquesta época hi ha un gran y variat surtit en coronas fúnebres, flors de seda, pluma, porcelana, zinch y tela impermeable; medallons de diferents formas y classes, creus, pensaments, y altres objectes artístichs que en lo dia dels morts, selen colocalse sobre las tumbas, com carinyós tribut dedicat á la memoria dels que foren.

Alta novetat en coronas de porcelana

Se fan també tota classe d' inscripcions ab lletres brodadas, pintadas, y de paper, destinadas al propi objecte.

PREUS REDUHITS

Nota.—Se dibuizan cintas para brodar inscripcions.

Secció doctrinal

Lliso terrible

Un dels períodos més culminants de la grandesa d' Espanya es sens dupte lo reynat dels Reys Catòlics. No era fora de la península lo que després fou l' Estat espanyol; empró las nacionalitats espanyolas estavan tan plenas de sava alashoras y tenían acumuladas tal cantitat de fors vivas, que sols aixís se pot esplicar l' expansió extraordinaria que després resistiren. Recorrent l' Espanya se poden admirar arreu las obras d' aquells Reys, que en la treballada pedra ostentan la divisa del *Tanto Monta*. Además los hospitals, Universitats y Catedrals d' aquell temps ho fan patent desde Galicia fins á Granada.

Conservaban las regions espanyolas las sevas franquicias y furs; lo Rey las defensava dels nobles y favorecuts, ab energia, y després de la conquesta de Granada, l' Estat entrava á gosa d' una era de pau y tranquil·litat. Empró, dos fe's capdals vingueren á desviar la marxa natural de las regions y foren per un costat lo descubrimient de la América; per un altre, l' adveniment de la casa d' Austria. Tots dos devían portar las Espanyas—com se deya en aquell temps—á la mes gran de las follías, entre mitj d' invyerosissims grandesas may, per cap Nació somnias.

Un fet tan sorprendent com la descuberta de las Américas cayent demunt d' un poble meridional, cual imaginació havia xuclat la sava semítica ab la dominació árabe; cual esperit religiós s' havia ajermanat y confós ab l' esperit de conquesta, fent dels reys un sol ideal, devia portar á aquest poble á la realització de las aventuras mes prodigiosas; de las conquistas mes fantásticas y á la febre d' or mes avasadora, euan mes fácil s' ofería. Empró devia també portar á las dominacions mes despóticas y á las imposicions mes intolerants.

En las Espanyas d' aquells sigles la industria y comers eran deixadas á mans de juheus y moriscos: las classes directoras eran la noblesa de las armas y l' alt clerge. Los conquistadors de las Américas ha-

vían d' ésser donchs soldats de fortuna y l' idea nacional salvar y fer catòlics á las nacions indias. Lo portarhi l' comers no s' permeté sisquera als catalans, y fou en cambi l' esqué que hi fan anar als holandesos y als inglesos.

Y admira en la nostra época veure com igual fet s' ha reproduhit al sostindre la última guerra. S' ha combatut per l' honor; s' ha volgut donar á la lluyta fins un caràcter religiós; s' ha sostingut la guerra para conservar la soberanía y en canvi l' aspecte comercial y las consideracions de la vida económica de l' Estat s' han deixat de banda y han pesat poch en las resolucions presas.

Aixís lo dia 13 de Juny de 1897 lo senyor Silvela feya un gran discurs polítich y al parlar—després de la concessió de l' autonomia á Cuba—de la liquidació del problema cubá los aplausos foren estrepitosos y espontáneos en tota la sala, composta en gran part d' ex-empleats y de gent política, que veyá per sempre mes tancat lo camí de Cuba.

La Lliga de Defensa

Industrial y Comercial

La molta extensió nos impideix publicar íntegro l' informe que la «Lliga» eleva á la Excm. Diputació Provincial de Barcelona. D' ell son los següents párrafos:

«Confiar á las Corporacions Provincials y Municipals lo repartiment y fiscalizació de las Contribucions es emprendre l' únich camí que pot condaharnos á la moralitat administrativa y al equitativ repartó dels tributs, puig ningú millor que ls del país y sobre l' terreno para coneyxer y apreciar las circunstancias de lloch y efectuar la distribució de manera que cada qual contribuheixi ab arreglo als elements, condiciones ó circunstancias especiales de son negoci ó industria, sens oblidar los rendiments ó utilitats respectivas, fent aixís los impostos menos odiosos per lo mateix que serían més extrictes y justament repartits.

D' aquesta manera ls gremis podrien prestar verdaders y relevants serveys, investitulos de la autoritat necesaria y propia del caràcter y missió que ls justifica y recomana. Limitar sas funcions, com en la ac-

ualitat succeheix, al simple nomenclament de síndichet y classificadors para proceder á la distribució del total que á cada gremi correspongui, ab arreglo al número d' inscrits en lo mateix, procurant que l' import de totas las cuotas individuals sia igual al cupo senyalat per l' Estat; equival á convertirlos en una de tantas rodas de la máquina administrativa, sense atribucions que ls compensin ni que ls permetin influhir en l' acert de las classificacions y de las cuotas. Están subjectes á reglas fijas é invariables, dintre de quals estrets limits denhen mourers sense que se ls consenti orientar ni ilustrar, com podrian, á la Hisenda, en benefici d' aquessa y dels contribuyents.»

«La vigilancia é investigació se fa també sumament difícil ab un sistema nacional de tributació, de modo que para evitar frauds y abusos l' Estat extrema las precaucions, cohibint la acció dels industrials, puig veu un defraudador en cada contribuyent y un ocultador en cada empleat. D' aquí que l' Reglament estigui plé de limitacions, travas y restriccions, que á res práctich conduheixen y que sols serveixen para sometre als comerciants al capritxo y voracitat dels agents del fisch y de l' administració; la que actualment lluny de ser una salvaguardia de la moralitat y de la justicia, exerceix d' explotadora, més en benefici particular de sos empleats que de la Hisenda, lo que s' explica si s' té en compte que s' confia l' desempeñó dels principals càrrechs á personas que desconeixen y que cap carinyo ni afecció tenen al país ahont se ls destina y que moltas vegadas no denhen l' ascens á rigurós torn ni á relevants serveys ó á mérits personals, sino á favoritisme é influencias polítichs.

Res té aixís d' extrany que no s' deixi un moment de repós al contribuyent y que aquest consideri als inspectors y á la administració com enemichs declarats, ja que cap consideració li guardan y sols procuran aprofitarse á sas costas para treure tot lo partit possible del empleo que l' Govern los hi ha concedit.

Para acabar, donchs, ab tantas anomalías é inconvenients s' imposa l' Concert Económich, á fi de que la provincia de Barcelona confíhi la fiscalizació á homes de regoneguda honradesa y rectitut y que ben retribuïts y zelosos del cumpliment de son deber, en lloch d' ésser la pesadilla dels industrials, siguin sos amichs y assessors, para que tots se colokin dins de la Lley y contribuheixin á las cargas públicas en la proporció que á mida de sas forsas correspongui. Allavors podran donarse á tots los rams facilitats que aquí soa del tot desconegudas. Se logrará honament que tributin los molts que avuy tal vegada deixan de ferho, aumentant aixís considerablement los ingresos fins reduhint los tipos, y s' veuran lliures dels seus número de perills que constantment los amenassan y ls cohibeixen en l' exercici de sos negocis.»

«Per consegüent, res d' extrany té que ls que fins aquí han permanescut indiferents y callats, avuy se moguin, y aixequin la veu disposats á desplegar la entera necessaria para lograr administrarse á sí mateixos, lo que altres tan malament han administrat; puig no oblidan que Barcelona ha rebut molts y profundas feridas per la paralisació de sos medis de vida durant la guerra ab los Estats Units y tampoch deixan de compendre que se n' hi obriran altrés de novas per la pérdua de las Antillas, ríchs y floreixents mercats de la producció nacional; y que en consecuencia para clóurelas y cicatrisarlas degudament, se fa indispensable molta moralitat y molta equitat en la Administració y en los impostos.

Aixís, donchs, en atenció á lo manifestat, la «Lliga

de Defensa Industrial y Comercial y 'ls síndichs que subscriuen, en representació de sos Gremis respectius, informan favorablement lo pensament d' aqueixa Excm. Diputació Provincial referent á establir un concert económic ab l' Estat, en virtut del qual quedi ella autorizada pera repartir, investigar y cobrar las contribuciones directas. Ademés ofereixen gustosos son decidit concurs á eixa Excm. Diputació, per tot alló que pugui conduhir á la consecució de tan acertat y beneficiós projecte.»

Barcelona 15 de Setembre de 1898.—Lo President, Sebastiá Torres.—Lo Secretari general, Marián Pirretas.

Subscriuen l' informe 192 síndichs, representants de 133 gremis. Salvant raríssims y comptades excepcions, los relativament pochos Gremis que no figuran entre 'ls firmants, es degut á que en la actualitat se troban ausents sos síndichs respectius, ó que han informat directament.

La reforma de las escuelas Normals

Una R. O. ha publicat la «Gaceta» senyalant los debers que las recents disposicions reforman las Escuelas normals atribuint á las Diputacions y encomenant als gobernadors civils á quins lo ministre de Foment se dirigeix que no deixin de plantejar aquest important assumpto en una de las primeras sessions que 'ls Gossos provincials celebrin en sa próxima reunió de tardor.

Diu aixís lo document á que 'ns referim:

«Comensats los treballs preliminars pera implantar las reformas sobre Escuelas Normals que conté 'l Real decret de 23 de Setembre últim, publicat en la «Gaceta de Madrid», fetxa 25 del mateix mes.

S. M. lo rey (q. D. g.), y en son nom la reyna regent del regne, ha tingut á be disposar se fassi notar á V. S. y á la Diputació provincial la trascendencia que té quant se relaciona ab la ensenyansa y la necessitat, avuy més que may sentida, de buscar per tan segur camí lo millorament social. Obra comú la de la ensenyansa pública pera tots los ciutadans; exigeix de tots comú esforç; pero més directa y profitosament ha de reclamarlo d' autoritats y Corporacions que exerceixen la direcció dels pobles, y poden, desde la altura, senyalar sa eficacia ab l' exemple.

Aconsella lo bon áxit de la reforma fisci V. S. sa atenció molt especialment y demani la de la Diputació provincial vers los interessats particulars de dita soberana resolució, que 's relacionan ab las provincias y sas Diputacions, cridades á cumplir debers y utilizar facultats que han d' influhir en sos pressupostos de gastos y contribuir poderosament al desenrotll de la cultura general, ab probables ventatjas de molts localitats.

Pera realisar tan importants fins, s' ha senyalat á las Diputacions provincials, com V. S. sab, la reunió ordinaria de Novembre próxim, ó importa molt per consegüent, que en una de sas primeras sessions dongui V. S. compte á la Diputació de tan capital assumpto pera que deliberi y resolgui lo que tinga per convenient dins dels preceptes establerts; ben entés que 'l período d' implantació d' aquesta reforma que s' inaugura exigix que pera 'l 20 del mateix mes obrin en aquest ministeri certificacions expressivas dels acorts que adoptá.

Establert lo principi de que «en cada districte universitari» hi haurá «una» Escola Normal Superior de mestres y «altre» de mestras, y en las demés provincias respectivas (articles primer y 14), y reservada la preferencia pera obtenir las primeras á las provincias en que radica la capitalitat del districte universitari (disposicions transitorias 18 y 19), ha de ser principal objecte de deliberació y acort pera aquestes Diputacions se han de elevar ó no á la categoria de Superiors las Elementals, que sempre los corresponguin, ó alguna d' ellas, votant, en càs afirmatiu, los aumentos de gastos que s' originin, y resolvent incluhirlas d' un modo definitiu en lo pressupost ordinari del any económic venider; ó declinant en altre càs la preferencia que se 'ls reserva pera que puguin aprofitarla en son dia altres Diputacions del mateix districte universitari que comptin ab vida económicament menys difícil. No perdi V. S. de vista que ademés dels aumentos de personal y material que senyalan las plantillas que s' acompanyan, han d' ingresar igualment las Diputacions l' import dels gastos d' instalació que foren precisos, y 'ls que ocasionin los lloguers dels locals, pera calsevol dels dos establiments superiors, si no 's troban instalats actualment en edificis del Estat ó de las Corporacions provincials ó municipals.

Sembla ocióis afegir que limitada la obligació de to-

tas las provincias á sostenir «per lo menos» una Escola Normal Elemental, se ha deixat no obstant expedita la lliure facultat que tenen reconeguda pera sostenir las dos Escuelas Elementals; deliberar y resoldre sobre l' elevació d' ab duas ó de una d' ellas á la categoria de Superiors, y dirigir oferiments á aquest Ministeri pera recullir las que d' aquesta naturalesa se declaren obligatorias pera cada districte universitari, arribat lo cas de que en las provincias caps de districte no fes ús del dret preferent que las assisteix; donchs sobre que així s' expressa ab claretat entera en las disposicions citadas y en las senyaladas ab los números 20 y 21, no es possible confondre l' ampli esperit de la reforma que nos ocupa ab lo just respecto que 's tributa en la mateixa á la iniciativa de las Diputacions provincials y ab la consideració que pera el Govern alcansi sa situació económic.

Totas, absolutament totas las Diputacions han de deliberar y acordar en la próxima reunió de Novembre sobre tant importants extréms, sentlosi aplicables, en la part que 'ls concerneix, quant sobre remissió de certificacions d' acorts y augment 5e gastos queda previn-gut en los párrafos precedents.

Lo que de Real ordre comunico á V. E. pera son coneixement y efectes consegüents.—Deu guardi á V. S. molts anys.—Madrid 15 d' Octubre de 1898.—Gamazo.»

CRÓNICA

A *Las Circunstancias*, que ahir nos dedicá un suelto d' encàrrech impropri per la forma de las atencions que nosaltres guardém ab tothom, li aném á respondre ab quatre ratillas.

Se refereix *Las Circunstancias* á dos ó tres sueltos que han aparegut en lo nostre periódich tractant de la cuestió dels assumptos de la secció de Foment per lo concejal senyor D. Ramón Pallejá, que n' está encarregat, no volém saber per quinas combinacions.

Devém dir á dit periódich per si ho vol comunicar al seu amic concejal que dels assumptos referents á Foment ne parlém y 'n parlarem com á nosaltres nos plagui y segons nostre lleal saber y entendre.

No sabém si'l colega coneix las nostras intencions, empró, per si no las coneix, las aném á dirlosi nosaltres mateixos. Las nostras intencions son d' escriure lo que 'ns sembli en los assumptos locals, sens criticar á las personas, sino á sos actes públichs quan afectin á la vida d' aquesta localitat tan deixada de la mà de Deu.

La nostra campanya no ha tingut menester de cap dictamen pera iniciar-se: y si 's refereix «Las Circunstancias» al celeberrim dictamen de Foment respecte á electricitat, no s' impacient nostre colega que *todo se andará* y com ja tenim promés, vindrá en son degut temps lo cas de parlarne.

Als nostres sueltos ó *alfilerazos*, que ell ne diu, podrá contestarhi com tinga per convenient «Las Circunstancias» y sentirem per ella que sigui en altra forma que la que entre personas ben educadas s' istila.

A la matinada d' ans d' ahir comensá á bufar un vent NO, que 's convertí en huracá á primeras horas del matí d' ahir, essent motiu que 's paressin alguns treballs, dificultant, hi hagué moments, lo tránzit y arrencant varis arbres.

Las olivas que per ara s' aguantavan bé, aquesta ventada las haurá perjudicat bastant, donchs n' ha fet una gran estesa que s' haurán de recullir á tota pressa.

En la botiga de merceria y novetats «El Capricho» s' acaba de rebre una gran partida de *Opal-Pasta* (per treure tacas) que per sos excelents resultats vé alcansant un verdader éxit.

Dita pasta 's ven en tabos de 40 céntims y de una pesseta.

Ahir s' encengueren per primera vegada las dos lámparas d' arch voltaich que están colocadas en la plassa de Prim.

La sala del Café d' Espanya estigué també iluminada tota la nit per lo fluit eléctric per sis lámparas de la mateixa classe.

La llum era intensa y fixa.

Acompanyats del vice-president de la Diputació Provincial D. Joseph Vidiella y Gomis passaren ahir á Tarragona lo M. I. Sr. Alcalde D. Joseph M.ª Borrás y 'ls senyors Vallvé y Caselles pera gestionar un assumpto de grandíssim interés pera nostra població y en lo qual lo senyor Borrás s' havia pres ja anteriorment fort empenyo desde que 's va iniciar.

Sembla que las gestions dels senyors Vidiella, Borrás, Vallvé y Caselles han alcansat éxit satisfactori, per lo que nosaltres no podém menos de felicitarlos, com felicitem á la població de Reus que ha de reportar grans beneficis de la seva realisació.

Lo temor de cometre una indiscreció y ferir la excessiva modestia del senyor Borrás nos impideix ser per avuy més explícits.

Es d' estranyer que en un dia de tan gran ventada com la que feu ahir no 's disposés lo rego dels carrers, majorment ab la abundancia d' aygua de ls minats y funcionant encare las bombas de casa la Caritat.

Tenim entés que 's fan gestions ab la empresa del Teatro Fortuny pera que s' hi pogan representar quatre funcions d' ópera italiana per Tot-sants, baix la direcció del reputat mestre D. Joan Goula y ab una companyia que hi peudrán pert la simpática triple senyora Huguet y 'l reputat barítono senyor Blanchart.

Nos alegreríam que la noticia resultés certa y creyém que la empresa no faria cap mal negoci.

Ea presentat la dimissió del càrrech d' Interventor de Consums en lo fielat central D. Francisco Pons.

Ahir al carrer de la Barceloneta un gos mossegá á una noya de dotze anys anomenada María Mercadé, qui resultá ferida en una de las mans y en un peu.

Lo veterinari del Municipi Sr. Rovira al enterarse del fet se personá á la casa del gos pera efectuar un reconeixement en dit animal, no poguentho efectuar per trobarse ausent l' amo.

Dit reconeixement lo farà dit facultatiu demá al matí, per més que 's té confiança en que 'l gos no es rabiós.

Sembla que 'ls auxiliars de las escuelas superiors tractan de demanar que se 'ls consideri com los mestres elementals de la localitat, que se 'ls concedeixi dret á las retribucions y lloguer de casa y que de no accedirse á sa petició, se 'ls aumenti sa categoria per medi d' exámen y de millora de sous.

Segons datos oficials, se ha format una estadística sobre las vinyas d' Espanya.

Las quatre provincias catalanas están compresas entre las de major producció, aplegant en junt 323.095 hectáreas, ab una producció aproximada de cinch milions de hectólitres, aprop de una quinta part de la producció total d' Espanya, ja que aquesta es d' uns 27 milions de hectólitres al any, suposant que cade 15 hectólitres de ví son lo rendiment actual d' una hectárea.

Lo total de las hectáreas pobladas de vinyas á Espanya es de 1.745.103.

Han comensat en las fábricas de Sabadell y Tarrasa la confecció de mostres pera la próxima temporada de hivern, en la que fixan bons auguris los industrials.

Lo divendres próxim serán llicenciats los soldats perteneixents als reemplazos de 1892 y 93 los quals quedarán en la segona reserva.

Copiem de *La Vanguardia* de Barcelona:

«Se 'ns manifesta que 's porta ya reunida la majoria legal dels tres quintos d' adhesions al conveni proposat á sos obligacionistas per la Companya dels ferro-carrils de Tarragona Barcelona y Fransa, per lo qual, si el informe es exacte, l' execució de dit conveni se 'ns afegeix, seria un fet á no tardar.»

Amés, y sobre 'l mateix assumpto diu, en altre suelto:

«Se 'ns diu que en un important centre mercantil d' aquesta plassa s' ha assegurat que molt prompte deixarà d' anticiparse als obligacionistas del ferrocarril de Tarragona á Barcelona y Fransa, lo cupó de Janer y Abril del present any, en la forma que venia sentse fins ara. Per lo que pot haver de cert en aqueix rumor, ho trasladém á nostres lectors á títul d' informació.»

En algunas regions de las montanyas de la provincia de Orense ha sigut tant abundant la oullita de ví, que la majoria dels pagesos careixen de portadoras en que recullir lo rahim.

Segons noticias de la Coruña, en la ordre de la plassa 's ficsa que tots los cabos y soldats que tranzitin per los carrers després de las nou de la nit s' han conduhits arrestats á sos cuartels respectius.

Lo recautat en la Administració de Consums en lo dia d' ahir per diferents especies puja la cantitat de pessetas 1182'42.

Per no haver-se reunit suficient número de senyors regidors, ahir el mitj-dia no pogué celebrar sessió de primera convocatorià nostra Excm. Corporació Municipal.

A falsset la collita de ametllas y avellanas ha sigut onrta, pero en cambi se ha venut á preus remuneradors. Ametlla forta á 24 pessetas cuartera 58 kilos), la molla á 28 pessetas los 50 kilos y avellanas á 29 pessetas los 58 kilos.

Segons los datos que publica en la Gaceta la inspecció general d' ensenyansa, per las obligacions de de la primera quedaren pendents de pago en 31 de Mars últim 5,906,92e pessetas per persona, y 2.331.147 per material; en conjunt, 8.259,075 pessetas.

Se troban completament satisfets los sous dels mestres de las provincias de Alava, Barcelona, Burgos, Guipúzcoa, Palencia, Pontevedra, Sevilla y Vizcaya, y no arriban á 1.000 pessetas lo que 's deu en las provincia de Balears, Leon, Lugo, Navarra y Santander.

En cambi en las provincias en que més atrassat se troba el pago de las obligacions del magisteri son: Cuencia, que está devent 1.223,110 pessetas, Málaga, 1.103,213; Granada, 790,162; Canarias, 713,752; Zaragoza, 596,320; Valencia, 471,727; Lleyda, 471,255; Murcia, 350,877; Tarragona, 388,661; Almeria, 279 mil 345; Badesjoz, 212,793; Huesca, 225,023; Toledo, 117,661; Cáceres, 136,203, y Alabaete, 182,779.

Es d'advertir que 'ls deutes del últim trimestre sols importan 1.436,985 pessetas, y que per las obligacions anteriors á primer de Juliol de 1897 se deuen 6.056,115 pessetas.

En las carreras de velocipedos celebradas ans d'ahir en lo Velódrom dels Camps Eliseos de Saragossa hi van pendre part, per primera vegada, distingides senyoretas d' aquella capital aragonesa.

Al acreditar pirotécnic d' aquesta ciutat senyor Espinós, en lo concurs de fochs artificials que s'aviaren á Saragossa en los dias 14, 15, 16 y 17 del corrent ab motiu de las festas del Pilar, lo Jurat competent li ha concedit lo primer premi, consistent en 500 pessetas.

Rebi nostra enhorabona lo senyor Espinós.

De Real ordre s' ha disposat lo següent:

Primer. Que la talla minima assignada als regiments de sapadors-minadors, sia de 1m.680, y que s'exigeixi la mateixa pera las Compnyias afectas á diverses pllasses, subsistint las demás disposicions referents als que tinguin ofici.

Segon. Que s' assigni igual talla als batallons de telégrafos y ferrocarrils, salvo los cassos, ja prevists en distintas disposicions, de reunir los individuos aptituds especials pera servir en ells.

Tercer. Que sia la mateixa pera las companyias d' obrers y aerostació y brigada topográfica; pero rebaixantla fins á 1m.660 pera 'ls obrers d' oficis útils á ditas unitats, y encara á 1m.600, quan la competencia d' aquets pugui ferse constar que es notable.

Quart. No hi haurá limitació de tallas pera 'ls que passin á la Companyia d' obrers, procedents d' altres armes, mediant examen.

Fan notar los periódichs francesos que son moltes las magranas que procedents d' Espanya se venen al engrós en los carrers de París.

Fa pochos anys las magranas no figuravan més que en los aparadors de las grans fruyterias, alcansavan preus molt elevats y eran consid. radas com una fruyta aristocrática.

Avuy l' augment de la exportació ha produhit una gran rebaixa en los preus y les belles grenades figuran en las taulas dels rics y dels pobres. La magrana, diu un periódich, ha conquistat entre nosaltres drets de ciutadania.

L' Ajuntament de Villaviciosa (Oviedo) ha instruhit expedient en sollicitud de subvenció del Estat pera construhir catorze edificis ab destí á escolas públicas.

Son molts los agricultors de la comarca de Saragossa que havent recullit ja las olivas que prematurament caygueren dels olivers, han comensat ja la recolecció general de dit fruyt. Com consecuencia d' aixó los molins d' oli van á entrar ben prompte en lo periodo de sa major activitat.

Secció oficial

Registre civil
del dia 17 d' Octubre de 1898
Naciments

Cap.

Matrimonis
Cap.
Defuncions
Francesch Salas Montserrat, 77 anys. Fossar Vell 4.—Antoni Marca Ribas, 66 anys, 1.ª Travessia Camí de Salou 1.

Secció religiosa

Sant d' avuy.—Sant Joan.
CULTS RELIGIOSOS
Parroquia de Sant Joan Bautista (Providencia)
Avuy, dia 20, se donará principi á la funció de las cuarenta horas, posantse de manifest S. D. M. á las 9, seguint lo solemne ofici. Per la tarde á las 6 se cantarà lo Trissagi reservantse á las 7 tots los dias, menos lo diumenge que per ser la exposició á dos cuarts de deu se reservará á dos cuarts de vuit.
Sant de demá.—Santa Ursula.

Secció comercial

Moviment del Port de Tarragona

Entradas del dia 18
De Barcelona en 7 hs. v. «América», de 439 ts., en lastre, consignat á don Emili Borrás.
De Cette y Marsella en 4 ds. v. rus «Oberon», de 1.214 ts., ab tránzit, consignat als senyors Boada germans.
De Málaga y Barcelona en 6 ds. v. «Grao», de 1.010 ts. ab efectes, consignat á don Antoni Mas.
De Barcelona en 6 hs. v. inglés «Pinta», de 916 ts., ab tránzit, consignat als senyors Mac-Andrews y Companyia.
Despatxadas
Pera Cette v. «América», ab vi.
Pera Londres y esc. v. inglés «Pinta», ab efectes.
Pera Génova y esc. v. «Grao», ab efectes.
Pera Mazarrón l. «Barcelonés», ab mineral.
Pera Helsigfors y esc. v. rus «Oberon», ab efectes.

J. Marsans Roí

Representant: JOAQUIM SOCIATS
CARRER SANTA AGNA, 26.—REUS
Ultima hora de la Bolsa de Barcelona á las 4 de la tarde d'ahir:

Interior	57.70	Aduanas	90.50
Exterior		Norts	
Amortizable		Fransas	26.65
Cubas 1896	73.50		
Cubas 1890	54.25	Obs. 6 0/0 Fransa	81.
Exterior París	42.72	Id. 3 0/0	41.12

GIROS
París 50.50 Londres 38.10
Ordres de Bolsa pera Barcelona, Madrid y París.—
Compra y venda al comptat de tota classe de valors.
—Descompte de cupons.—Compra de monedas d' or y bitllets de tots los paissos.

Bolsí de Reus

CARRER MONTEROLS, NÚMERO 27
Cotisació á Barcelona á las 4 de la tarde del dia d'ahir.

Interior	57.73	Cubas del 86	73.45
Exterior		Cubas del 90	54.25
Colonial		Aduanas	90.50
Norts		Ob. 5 0/0 Almansa	81.
Fransas	26.65	Id. 3 0/0 Fransa	41.25
Filipinas	82.		

PARIS
Exterior 42.40 Norts
GIROS
París 50.50 Londres 38.10

Se reben ordres pera operacions de Bolsa. Compra y venda al comptat de tota classe de valors cotisables en Bolsa. Descompte de cupons y compra de monedas d' or de tots los paissos.

Cambis corrents en lo dia d'ahir en aquesta plassa facilitats per los corredors de comers D. Joan Llauredó Prats, D. Joan Vallés Vallduvi y D. Francisco Prius Demestre.

Londres	á 90 dias fetxa.		
	» á 8 dias vista.		
París	á 8 dias »		
Marsella	á 8 dias »		

VALORS LOCALS	DINER	PAPER	OPBR.
ACCIONS	Ptas.	Ptas.	
Gas Reusense.	710	750	
Industriell Farinera		500	
Banch de Reus de Descomptes y Prestams	450	500	
Manufacturera de Algodón		100	
Companyia Reusense de Tranvías			
Companyia Reusense de Tranvías privilegiadas de cinch per 100		200	

Anuncis particulars

Entre ell... y la...

—Digam, que es aixó de regenerar als espanyols que tota los periódichs cada dia están dihent.
—Donchs molt senzill. Te 'n vás á casa PORTA te compras un corte de vestit de «Cheviot inglés» y haurás donat lo primer pas pera ta regeneració.

ESCORIAS THOMAS.—
Végis l' anunci de la quarta plana. Dirigirse á casa Gambús, carrer de Vilá Bou) 12.

ESCOLA MERCANTIL

DIRIGIDA PER
Don Salvador Sotorra Barrera
Mestre superior y Contador
de fondos provincials y municipales
Carrer del Hospital, 5, principal.—Reus

En aquesta escola, dedicada especialment á la ensenyansa práctica mercantil, poden los alumnos, en breu temps,
Primer. REFORMAR sa defectuosa escriptura transformantla en hermosa lletra inglesa, rápida y comercial.

Segon. Apendre, baix un procediment práctic, la TENEDURIA DE LLIBRES pera poguer desempeñar ab acert lo delicat cárrech de Tenedor de LLIBRES.

Tercer. Cursar los idiomas FRANCÉS, INGLÉS y ALEMANY.

Quart. Fer un estudi de CÁLCULS MERCANTILS ab operacions de BANCA y BOLSA.

Quint. Practicar la ORTOGRAFIA castellana y la CORRESPONDENCIA MERCANTIL.

Sisé. Práctica de DOCUMENTACIÓ COMERCIAL.

Nota.—S' organisa y 's porta la comptabilitat de cassos de comers en sos propis escriptoris, y 's resolen onasultes sobre organizació de comptabilitats especials.

PERA 'LS MORTS

Riquíssim y variat assortit de coronas, flors artificials, rams, pensaments y demás adornos propis pera nitxos, panteons y sepulturas y arreglo dels propis objectes que 's trobin fets malbé.

Ultima novetat y molt de gust á preus limitadíssims.

Se troberá en lo domicili de las germanas

RIFOLL

Carrer de S. Joan, 18, 2.º Reus.

¿Qué es hernia?

La hernia, terme facultatiu que significa lo que vulgarment s' anomena quebradura, quibrancia, relaxació, (Trencat), es la separació dels teixits que forman la paret del ventre, per quina obertura surten los intestins.

¿Cóm se coneix?

Per la excrecencia, (bulto), més ó menós teu ó més ó menos gros que apareix estant dret y desapareix las més de las vegadas tirantse al lliit.

¿Quinas son sas consecuencias?

La persona que sofreix aquesta dolencia orgánica, que apareix moltes vegadas insensiblement y per relaxació natural dels teixits, ó be á consecuencia d' un esforç voluntari ó involuntari, com es lo tossir ó estornudar, está exposat continuament á una mort horrible; per aixó basta una mala digestió, ó una petita inflamació en la vora de l' anella ù obertura que deix passar l' intestí pera efectuar-se la estrangulació del mateix

Consecuencia de lo dit es lo creure que se vol armatost mentres tingui 'l nom de braguer ja las suficient pera aliviar sa dolencia, qua nno es aixis, sino que es precis que 'l braguer sia aplicat en cada cas, per personas coneixedoras de son mecanisme, y no per mans inexpertas, que colocan braguers al atzar, com si operació tan delicada fos la cosa més senzilla.

Braguerets de cautchou, ab resort pera la prompta curació dels tendres infants.

Tirants Omoplátichs pera evitar lo carregament d' espalllas.

Faixas hipogástricas pera corretjir la obesitat, dilatació y abultament del ventre.

JOSEPH PUJOL

irurgíá especialista en lo tractament de las hernias, ab clarchs anys de práctica en la casa de D. Joseph Clausolles de Barcelona. Establiment «La Cruz Roja».

REUS.—PLASSA DE PRIM.—REUS

Imp. de C. Ferrando.—Plassa de la Constitució.

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS:

De Reus á Barcelona

5'04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y tercera.
8'56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y diptes, (per Vilanova).
12'44 t. mercancías, segunda y tercera.
1'57 t. correo (per Vilanova).

De Barcelona á Reus

5'25 m. (per Vilafranca).
9'46 m. (per Vilanova).
1'58 t. per id.
7'39 t. exprés (dimars, dijous y dissabtes).

De Reus á Mora

9'33 m. — 1'04 t. — 3'40 t. — 7'49 y 9'57 nit.

De Mora á Reus

4'24 m. — 8'00 m. — 12'05 t. — 6'04 t. — 7'36 n

De Reus á Tarragona

8'30 m. — 9'47 m — 2 t. — 7'04 t.

De Tarragona á Reus

7'30 m. — 12'25 t. — 4'30 t. — 8'20 n.

De Reus á Lleyda

3'40 m. — 5'23 t.

De Lleyda á Reus

5'50 m. — 3'50 t.

LO SOMATENT

De Reus á Vimbodí

7'28 t. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Vimbodí á Reus

9'53 m. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Tarragona á Valencia

9'30 m. y 11'30 n.

De Valencia á Tarragona

11' m. y 6'30 t.

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona,	8'30 m.
De id. per Sant Vicens,	1'30 t.
De Barcelona (per Tarragona)	3'30 m.
De id. directe	10'45 m.
De id. id.	1'30 t.
De id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendit de Lleyda)	7'30 t.
De Madrid y Zaragoza	2'30 n.
De Lleyda y Huesca	7'30 n.
Dels pobles servits per peatons	9'00 m.

SORTIDAS

Pera Barcelona á las 5'00 m.
Pera id. á las 2'00 t.
Pera id. y extranjer, per Tarragona, 7 tarde.
Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m.
Pera Tarragona, per Sant Vicens, á las 5 m.
Pera Tarragona, Valencia, Murcia y Andalucía, 7 nit.

Pera Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y sas líneas á las 8'00 m.
Pera Madrid, Aragón, Teruel, provincias vascocongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 4 t.
Los pobles servits per peatons á las 11'30 m.
Nota.—Deu tenirse present que tots los barcos que portan tropas de refors á las Antillas y Filipinas, portan també correu.

HORAS DE DESPAIG

Certificats de deu á onze matí y de 5'30 á 6'30 tarde. Valors declarats y objectes assegurats de deu á onze matí y de 5'30 á 6 tarde.
Apartats de 9'30 á 14'30 matí y de 3 á 3'30 tarde y de 7'30 á 8 nit.
Llista de Correus de deu á 11'30 matí y de 3 á 3'30 t.
Reclamacions de deu á diez matí.
Nota.—Entrega de valors las mateixas horas de despaig.

SERVEY DE BUSSONS

Los dels Estanchs se recullen á las 12 del matí 6 de la tarde y 9 de la nit, lo de la Administració 5 minuts avans de la sortida de las expedicions y de las Estacions á la arribada dels trens correus.
Los impresos, mostrás, periódichs, papers de negocis y medicaments deuen entregarse á má en la Administració.

SERVEY DE LA CARTERIA

Los Carters surten á distribuir la correspondencia á las 9 y 11'30 del matí—3 de la tarde y 8 de la nit.
Reus á primer d' Octubre de 1898.—L' Administrador, Luci Reso.

PERA ADOB DE TOTAS LAS CULLITAS Y CULTIUS INDISPENSABLE Y DE EXCELENTS RENDIMENTS

LO COMBINAT EMPLEO DE LAS

ESCORIAS THOMAS

SALES DE STASSFURT

COM ADOB FOSFATAT

COM ADOB POTASSICH

EN LAS FORMAS DE

GARANTIZADAS PURAS

SOLUBLES AL CITRAT

SULFAT DE POTASSA, CLORURO DE POTASSA

SALS CALZINADAS RICAS EN SULFAT DE POTASSA,

KAINITA, ETC.

Lo més económic, lo més efíca, lo més durader

baix garantia del Sindicat de ventas de STASSFURT.

NITRAT DE SOSA

ADOBAZOAT

DE GRADUACIO GARANTIDA DE 15 1/2 A 16 0/10 AZOE Y D' EFECTES, RAPITS Y SEGURS

Dirigirse pera prospectes é informes sobre l' empleo

A D. OTTO MEDEM.-VALENCIA

Secoló oficial

Registre civil

del dia 17 d' Octubre de 1898

Cap.